

Finnairin lausunto hallituksen 9.4. muistioon ”Suuntaviivat covid-19 epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle”

Yleistä

Finnair kiittää mahdollisuudesta lausua koronarajoitusten purkamisesta. Esitys on tärkeä ja oikea-aikainen askel eteenpäin jo yli vuoden kestäneestä kriisistä, jonka vaikutukset matkailualalle ovat olleet dramaattiset. Rokotekattavuuden ja yleisen koronartartuntatilanteen parantuessa Suomessa yhteiskunnan tulee tehdä strategisia, tavoitteellisia ja terveysturvallisia päätöksiä rajoitustoimien purkamisesta.

Hallituksen asettaman hybridistrategian ydintavoite on alusta alkaen ollut selvä: suojella riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä ja samalla turvata terveydenhuollon kantokyky. Tätä tavoitetta koko suomalainen yhteiskunta on alusta alkaen tukenut. Hallituksen exit-suunnitelmaa arvioidessa onkin tärkeä huomioida aikataulu, jossa korona-exitin on suunniteltu tapahtuvan.

Rokotekattavuuden lisääntyessä suomalainen yhteiskunta lähestyy tilannetta, jossa ydintavoite saavutetaan muutaman viikon kuluessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan lähes kaikki ikääntyneet ovat saaneet koronarokotteen huhtikuun puoliväliin mennessä ja lähes kaikki riskiryhmiin kuuluvat toukokuun puoliväliin mennessä. Tämän jälkeen terveydenhuollon tehohoitokapasiteetin tarve ja koronaviruksesta aiheutuvien kuolemantapausten määrä laskee voimakkaasti.

***

Hallituksen muistio määrittelee tavoiteaikataulua ja toimenpiteitä kotimaan sisäisten rajoitustoimien purkamiseksi, mutta matkustusrajoituksia koskevat purkusuunnitelmat jäävät ylätasoisiksi.

Lentoliikenteen avaamisen, Suomen saavutettavuuden palauttamisen ja Finnairin liiketoiminnan kannalta on välttämätöntä, että exit-suunnitelma pitää sisällään tarkempia tavoitteita ja toimenpiteitä.

Finnair esittää, että matkustusta avataan strategisesti, seuraavien kriteereiden mukaan:

Matkustuksen edellytykset lähtömaan terveysturvallisuustilanteen perusteella

Ilmaantuvuusluku 50 tai alle

- Suomeen saapuva matkustajaliikenne vapautetaan terveysturvallisuustoimenpiteistä, mikäli lento saapuu Suomeen maasta tai alueelta, missä ilmaantuvuusluku on enintään 50 tapausta 100 000 asukasta kohden 14 vuorokauden aikana.

Ilmaantuvuusluku yli 50

- Lennon lähtömaan ilmaantuvuusluvun ollessa yli 50 tapausta 100 000 asukasta kohden 14 vuorokauden aikana ei matkustajaan kohdisteta erillisiä terveysturvallisuustoimenpiteistä, mikäli hänellä on esittää voimassa oleva ja asianmukainen negatiivinen ennakkotestitodistus, todistus sairastetusta taudista tai todistus saadusta rokotteesta (lainsäädännön vaatimuksista riippuen todistukset tarkastetaan joko lähtöasemalla tai lentoasemalla saavuttaessa Suomeen).

Ilmaantuvuusluku 50/100 000/14 on ollut myös Euroopan komission pitkäaikainen suositus vapaan matkustuksen rajaksi.

Koronakriisin seurauksena noin 3000 Finnairilaista on ollut jo vuoden lomautettuna. Finnair on asettanut tavoitteekseen lisätä kesän kuluessa lentoliikennettä päämäärätietoisesti ja vaihteittain. Liikennesuunnitelma perustuu kansainvälisiin tautitilanneanalyysiin sekä matkustusrajoituksia koskeviin ennusteisiin, niin Suomessa kuin muualla. Tavoitteemme täytyessä pystymme työllistämään noin 1400 henkilöä enemmän tähän hetkeen verrattuna, tosin lomautuksia yhä toteuttaen.

Liikenteen käynnistymisen edellytykset ovat selvät. Suomen tulee:

- sallia vapaa liikkuvuus erikseen määritellyn ilmaantumisluvun maiden/alueiden välillä (ilmaantumisluku 50/100 000/14 komission suosituksen mukaisesti)
- hyväksyä yhden rokotuksen rokotetodistus maahantulon edellytyksenä ko. ilmaantumisluvun ylittävistä maista/alueilta saavuttaessa
- avata alkukesästä matkustusta sellaisten kolmansien maiden kanssa, joissa tautitilanne on hallinnassa (USA ja Iso-Britannia jo lähitulevaisuudessa, mutta ratkaisuja on haettava aktiivisesti Suomen ja Finnairin näkökulmasta keskeisten Aasian markkinoiden kanssa, kuten esimerkiksi Japani, Kiina, Etelä-Korea ja Singapore.)

Ilman näitä toimia Finnair ei pysty tarjoamaan työtä henkilökunnalleen tavoitteidensa mukaisesti, eivätkä muutkaan lentoliikenteen arvoketjun tai matkailuteollisuuden yritykset pysty työllistämään lomautettua henkilökuntaansa.

Jos Suomi ei poista rajoituksia muun Euroopan tahdissa, välilliset vaikutukset koskettavat koko 140 000 ihmisen työmarkkinaa, joka on Suomen saavutettavuuden varassa.

Rajoitusten jatkuminen vaikuttaa suomalaisen elinkeinoelämään erittäin merkittävästi, eikä Suomella ole varaa jäädä kansainvälisessä kilpailussa jälkeeseen. EK:n arvioiden mukaan kolmen kuukauden lykkäys yhteiskunnan palautumiselle tarkoittaa noin kahden miljardin euron suoraa vaikutusta bruttokansantuotteelle.

Matkustusrajoitusten terveysturvallinen purkaminen

Muistio viittaa Euroopan komission vapaata liikkumista koskeviin linjauksiin ja ei-välttämätöntä matkustusta koskevien kieltojen purkamiseen, mutta se ei kerro konkreettisia keinoja, joilla Suomi purkaa voimassa olevia rajoituksia. Uusiin riskitilanteisiin sekä tartuntatautitilannemuutoksiin liittyvä huoli leimaa muistiota ja täsmälliset sekä strategiset purkutoimenpiteet puuttuvat esityksestä.

Lentoliikenteen uudelleen käynnistäminen edellyttää vähintään kahden kuukauden valmistautumisjaksoa lentohenkilökunnan kelpoisuuskoulutusten vuoksi. Siksi Finnair pitää tärkeänä, että matkustuksen edellytykset ovat selkeitä, sekä muutokset ennakoitavissa. Finnairin esitys terveysturvallisen matkustamisen avaamisen askeliksi on kuvattu edellisessä osiossa.

Hallituksen esityksen puute on, että se ei erottele matkustuksen mahdollistamista ja mahdolliseen kiristyvään varianttitalanteeseen varautumista. Nämä tulisi erottaa toisistaan. Koko suomalaiselle matkailusektorille on ensiarvoisen tärkeää, että koronakriisistä ulospääsyä lähestytään mahdollistamisen kautta, aktiivisilla toimenpiteillä ja päätöksillä.

Jotta matkustus ja Suomen yhteydet maailmalle palautuvat, ilmaantuvuuslukuun perustuvien kriteerien lisäksi hallituksen tulee tehdä päätöksiä esimerkiksi:

- palaamisesta normaaleihin ulkoministeriön matkustustiedotteisiin
- matkustuksen välttämisen linjauksen selkeäsanaisesta poistamisesta
- rajaliikenteen sujuvasta toiminnasta ja karanteenivaatimuksista luopumisesta (poikkeus erityisen korkean ilmaantumisluvun maista saapuva liikenne).

Varautuminen tautitilanteen muutoksiin puolestaan tapahtuu asettamalla erilliset riskiperustaiset kriteerit ja niihin liittyvät toimenpiteet. Tällaisia voivat olla esimerkiksi:

- ilmaantumisluvun nopea nousu yli kriittisen rajan (esim. 200/100 000/14)
- yllä mainitun kriteerin täyttäviltä riskialueilta tulevien testaaminen ja tarvittaessa karanteenien käyttöönotto

Mahdollistaminen ja varautuminen ovat kaksi eri asiaa ja näiden erottaminen toisistaan on tärkeää sujuvan ja vastuullisen exit-strategian toteuttamiseksi. Laadukkaalla varautumisella vältetään myös turha rajojen sulkeminen toimenpiteenä, jos tautitilanne myöhemmin huononisi.

Muistiosta ei myöskään käy täsmällisesti selville se, miksi hallituksen esityksessä määritellään matkustuksen avaaminen suhteessa vain työmatkustukseen. Finnair näkee, että koronaturvallisen *matkustuksen lisäämisen ytimessä eivät ole tietyt matkustuksen muodot ja funktiot, vaan täsmälliset toimet ja kriteerit, joilla matkustus mahdollistetaan*. Ohjeita ja proseduureja noudattava vapaa-ajan matkustaja ei ole tartuntataudin näkökulmasta suurempi ongelma kuin työmatkustaja. Erottelu näiden kahden matkustustyyppin välillä ei ole mitenkään perusteltu. Vapaa-ajan matkustuksella on merkittävä taloudellinen vaikutus sekä Finnairille että koko suomalaiselle matkailuteollisuudelle.

Ulkorajaliikenne

Hallituksen muistiossa todetaan EU:n ulkorajaliikenteen avaamisesta seuraavaa:

”Tämän hetken arvion mukaan tavoitteena on avata työmatkustaminen ensin mahdollisesti alkusyksystä ja sen jälkeen luoda mahdollisuuksia muulle matkustamiselle”.

Finnair näkee, että edellä mainittu kirjaus ei ole yleislinjauksena mielekäs. *Kolmansia maita ei voi, eikä tule käsitellä yhtenä kokonaisuutena, vaan myös niiden kohdalla tulee toteuttaa täsmällistä ja oikeasuhteista harkintaa*, aivan kuten exit-muistion rajoitusten purkukriteerit määrittelevät. Ei ole millään tasolla mielekästä ajatella, että esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian kanssa lentoliikennettä päästäisiin lisäämään vasta alkusyksystä. Molemmat maat ovat rokotekattavuudessaan Euroopan unionia merkittävästi edellä ja tautitilanne kehittyy merkittävästi suotuisaan suuntaan. Iso-Britanniassa huhtikuun puoliväliin mennessä riskiryhmät (pitäen sisällään kaikki yli 50-vuotiaat) ovat saaneet koronarokotteen. Yhdysvalloissa lähestytään 40% rokotekattavuutta lähipäivinä. Kokemukset maailman rokote-edistyneimmistä maista, Israelista, osoittavat, että edellä mainittu rokotekattavuus laskee kuolemantapausten ja terveydenhuollon kapasiteetin tarpeita voimakkaasti. Tuoreimmat analyysit kertovat (Weizmann Institute of Science), että Israelissa 60% rokotekattavuus on vähentänyt koronatartuntojen määrää 97% verrattuna tammikuuhun 2021.

Suomen kansantalouden ja suomalaisen elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden kannalta oleellista on, että kolmansien maiden matkustuksen avaamista tarkastellaan strategisesti, eikä turvautuda yleistyksiin. Rokottamisessa hyvin edistyneiden maiden –

kuten USA:n ja Iso-Britannian – suhteen Suomen ei pidä etupainotteisesti sulkea mahdollisuuksia, vaan päinvastoin, toimia aktiivisesti sen puolesta, että kyseisten maiden kanssa päästäisiin mahdollisimman pian terveysturvallisesti yhteisiin käytäntein lentoliikennettä avaamaan.

Suomen tulee siis edistää kahdenvälisiä terveysturvallisen matkustuksen muotoja sellaisten maiden kanssa, joissa tilanne on hyvä. Suomen on mahdollista sopia kahdenvälisistä yhtenäisistä maahantulokäytänteistä esimerkiksi valikoitujen Aasian maiden (esimerkiksi Japani, Singapore ja Korea) kanssa. Finnairille, ja Suomelle maana, sujuvat yhteydet Aasiaan ovat vuosikymmenien työn tulos ja jokainen askel yhteyksien parantamiseksi ennen matkustuksen laajempaa avaamista on tarpeellinen.

Edellä mainittujen arvioiden ja toimenpiteiden valossa Finnair näkee, että kolmansien maiden kanssa matkustusta on mahdollista lisätä terveysturvallisesti ja vaiheittain viimeistään kesäkuun alusta alkaen.

Sisärajaliikenne

Finnair kiittää hallitusta siitä, että tavoite EU:n sisärajaliikenteen avaamiseksi on asetettu paranevan tautitilanneskenaarion mukaisesti touko-kesäkuulle. Finnair toivoo kuitenkin, että hallitus asettaa selkeän kriteerin sille, missä kohtaa epidemiologista tilannetta sisärajatarkastukset voidaan poistaa.

Panemme tyytyväisenä merkille, että hallituksen muistiossa kotimaan rajoitusten purkamisen raja on monin kohdin asetettu ilmaantumislukuun 50/100 000/14 vuorokautta. Tämä on ollut myös Euroopan komission pitkäaikainen suositus vapaan matkustuksen rajaksi ja toivottavaa onkin, että Suomi toimii johdonmukaisesti kotimaan sisäisten rajoitusten purkamisen raja-arvon ja eurooppalaisen matkustuksen avaamisen raja-arvon suhteen. Tautitilanteen parantuessa rokotekattavuuden kasvaessa on oletettavaa, että sisärajatarkastukset olisi mahdollista poistaa jo toukokuun loppuun mennessä, ei kesäkuun lopussa, kuten hallituksen muistio esittää.

Eurooppalainen Digital Green Certificate

Hallituksen muistiosta käy ilmi Suomen erityisen vahva sitoutuminen yhteiseurooppalaiseen Digital Green Certificateen. *Tämä on hyvä ja tärkeä linjaus ja Finnair toivoo, että hallitus tekee kaikkensa, että kyseinen työkalu valmistuu sille annetussa aikataulussa.* Ennen DGC:n saatavuutta hallitus on myös ilmoittanut sitoutuvansa Omakannan kautta tulostettaviin rokote- ja testaustodistuksiin, joita matkustuksen lisäämisessä voidaan hyödyntää. Molemmat työkalut ovat tärkeitä.

DGC:n osalta Finnair toteaa, että rokotetodistusten hyödynnettävyyden kannalta on keskeistä, että *Suomi toteuttaa politiikkaa, jossa ensimmäinen koronarokote on riittävä toimenpide maahantulon edellyttämiseksi.* Lukuisat tutkimukset osoittavat, että toisen rokotteen suojavaikutus on enää noin kymmenen prosenttia ja sillä tavoitellaan vaikuttavuutta rokotteen kestoan, ei tehoon. Tämä on tietysti myös yleiseurooppalaisena linjana tärkeä, erityisesti Suomessa, jossa valittu rokotestrategia tarkoittaa sitä, että suomalaiset ovat viimeisten eurooppalaisten joukossa toisen rokotteen saatavuustahdissa.

Vaikka Suomen tuleekin käynnistää Euroopan sisäinen vapaa matkustus ns. vihreään kategoriaan (50/100 000/14) kuuluvien maiden ja/tai alueiden kanssa, koronatestausta tultaneen edellyttämään jonkin aikaa rokotetodistusten ohella ko. ilmaantumisluvun ylittävien maiden/alueiden osalta.

Finnair esittääkin syvän huolensa siitä, että Suomi ei ole vielääkään vahvistanut ennakkotestitodistusten edellyttämistä korkeamman ilmaantumisluvun maista/alueilta Suomeen saavuttaessa. Ennakkotestitodistuksen kirjaus eurooppalaiseen digitaaliseen sertifikaattiin on keskeinen osa järjestelmää. Samoin Omakannassa tämä mahdollisuus on. Tällä hetkellä Suomeen kohdistuvassa lentoliikenteessä ainoa yhtiö, joka edellyttää ennakkotestitodistusta koneeseen nousun ehtona, on Finnair. Tämä tarkoittaa matkustajille lisäkustannusta, joka on mahdollista välttää muilla yhtiöillä lennetäessä. Selvä on, että tilanne ei ole kotimaisen lentoyhtiön näkökulmasta taloudellisesti eikä kilpailullisesti kestävä.

Finnair toivoo hallitukselta selvää päätöstä ennakkotestitodistusten edellyttämisestä kaikelta maahan ns. vihreiden alueiden ulkopuolelta suuntautuvalta liikenteeltä siksi aikaa, kunnes epidemiologinen tilanne on rauhoittunut ja vapaa matkustus on mahdollista kaikkien maiden välillä. Tällä hetkellä Helsinki-Vantaan lentoasemalla käytössä oleva testausjärjestely ei ole mahdollinen matkustajamäärien kasvaessa moninkertaiseksi. Yhteen rokotteeseen perustuva rokotetodistus ja ennakkotestitodistuksen kattava käyttöönotto ovat välivaiheen tärkeimmät työkalut suomalaisen matkailualan tukemiseksi. Ne olisivat myös tärkeitä työkaluja varautuessa mahdollisten uusien varianttien ilmaantumiseen.

Riittävän ennakkotestauksen tueksi Finnair esittää, että hallitus määrittelee tavoitteen ja aikataulun pikatestauskapasiteetin voimakkaaksi lisäämiseksi. Pikatestauskäytännöt leviävät nopeasti ympäri Eurooppaa rajoitusten purkamisen työkaluina. Suomen toimenpiteet pikatestausmenetelmien käyttöönotoksi laahaavat tällä hetkellä eurooppalaisia verrokkimaita pahasti jäljessä.

Lopuksi

Finnair korostaa, että hallituksen exit-muistion ytimen muodostavat toimenpiteet, jotka kaikki ovat määräaikaista. Kun edellä mainittuja keinoja otetaan käyttöön niin kotimaassa, Euroopassa sekä globaalisti, oleellista on samalla ylläpitää valmiutta luopua kaikista matkustusrajoituksista niin pian kuin terveysturvallisesti on mahdollista. Vaikka koronaviruksesta ei päästäisikään kokonaan eroon, laumaimmunitietin ja rokotekattavuuden lisääntyessä maailmassa yhteiskuntien on asetettava koronavirus vertaisarviointiin muiden terveysturvallisuuden kanssa. Terveysturvallisuuden kestävyyden varmistuttua ja riskiryhmien ollessa koronalta suojassa, paluu normaaliin kansainväliseen kanssakäymiseen tulee mahdollistaa viipymättä ja turvata. *Suomen kilpailukykyyn kannalta oleellista on, että lopullisesta tavoitteesta ja rajoitusten purkamisesta pidetään tiukasti kiinni ja tavoitteen saavutettavuutta arvioidaan jatkuvasti.* Kansainvälisen lentoliikenteen osalta korona-ajan massiivisten taloudellisten tappioiden jälkeinen kilpailu tulee olemaan äärimmäisen kovaa. Tässä kilpailussa Suomella ja Finnairilla on hyvät mahdollisuudet menestyä, kun tavoitteet, menetelmät ja yhteinen toimintastrategia ovat mahdollisimman selkeät ja toimet oikea-aikaisia.

Lisätietoja: yhteiskuntasuhdejohtaja Sami Lahdensuo, p. 050 4141715,
sami.lahdensuo@finnair.com